

'Arrelats. Les famílies més antigues de Catalunya' (Edicions Sidillà, 2021). És el títol d'un llibre de Xavier Cortadellas, Judit Pujadó i Ignasi Revés en

què es recull la història de 21 de les famílies que porten més generacions i segles vivint a la mateixa casa. En el cas d'Osona van seleccionar el Molí

de la Llavina (des de 1497). EL 9 NOU ha parlat amb Josep Llavina, dinovena generació de la nissaga, sobre el paper dels hereus i de les masies.

Arrelats

Un llibre situa el Molí de la Llavina de Centelles entre els masos que porten més anys habitats per la mateixa família

Centelles

Miquel Erra

Durant més de 500 anys el cognom Llavina ha perviscut al Molí de la Llavina, un emblemàtic mas situat als afores de Centelles, sota els cingles de Bertí, i avui conegut arreu del país pels seus formatges artesanals. Són una de les 21 famílies que inclou el llibre *Arrelats. Les famílies més antigues de Catalunya* (Edicions Sidillà, 2021). La condició que es va posar als autors, portar un mínim de 10 generacions vivint a la mateixa casa. Els Llavina ja ho han doblat. El secret de la perdurabilitat, "una part de compromís i de responsabilitat, i una part de sort", diu Josep Llavina, dinovena generació d'aquesta nissaga d'hereus centellencs.

Els masos i la figura de l'hereu esdevenen un binomi d'arrels medievals que han acabat formant part de la mateixa identitat catalana. Més enllà dels grans hisendats, la majoria d'aquestes famílies que han continuat vivint i treballant a pagès en ple segle XXI són exemples de voluntat de ser, de resistir. Al Molí de la Llavina, els ha tocat reinventar-se sovint al llarg de tots aquests segles. "Tu rai", recorda que li deien de jove a Josep Llavina per la seva condició d'hereu del mas. Ell sabia, però, que en una finca petita, sense extensió de terreny agrícola, aquest privilegi resulta relatiu. "D'acord, tens una propietat, però aquesta no era una casa per viure'n de rendes". Sí que hi havia, en canvi, un cert pes de la responsabilitat. "Com a hereu t'has de posar en context i preguntar-te què hi fas aquí". Ell ho va tenir clar: "Prens consciència que la vida és efímera, que només ets el graó d'una escala". Per tant, li tocava "gestionar una part del temps allò que t'han donat i mirar de millorar-ho abans de traspasar-ho a la següent generació" –que en aquest cas ja té nom, Martí Llavina, el vintè graó.

Josep Llavina sempre va assumir el seu paper d'hereu com "un rept", mai com una llosa. Després d'estudiar formació agropecuària –i de tenir la possibilitat de fer

UNA MASIA AMB ENCANT Antigament, l'entorn del Molí de la Llavina havia estat objectiu de pintors i fotògrafs pel seu idíl·lic emplaçament. El mas ha estat objecte de successives reformes –que testimonien els anys gravats en les diferents llindes–. Des de fa 15 anys també promouen visites a l'antic molí, encara en funcionament, que acaba amb un tast de formatges. A la foto, Josep Llavina davant dels porxos de la casa i l'emblemàtica bassa que la presideix

Josep Llavina davant de l'antiga cuina de terra, que han mantingut

pràctiques en el món de la vinya– va plantejar als de casa que ell no volia continuar vivint de l'engreix de bestiar com la generació del seu pare. "A mi m'agradava transformar coses, fer productes". Va ser així com "se'm va obrir una llum". Començaria a elaborar formatges, aleshores un món del tot inexplorat a bona part de Catalunya. Ho va fer, a més, marcant un camí: "Volia controlar tot el procés i elaborar una producció continguda i molt especialitzada". D'aquí en va sortir un dels productes estrella del Molí de la Llavina, el premiat

Formatge Blau d'Osona.

Durant aquest temps, els Llavina han estat moliners, hortolans, paraires o distribuïdors d'aigües minerals; ara són formatgers. "Et sents responsable d'aquesta història", deixa anar Llavina. Una història que arrenca a mitjans del segle XV, quan Gabriel Llavina arriba a Centelles procedent del Montseny per buscar-se la vida. Serà un seu fill, Jaume Llavina, qui, en casar-se amb Valentina Llobateres, rep com a dot l'antic molí del Cup de l'Ollic, d'origens mil·lenaris, i el podrà batejar

amb el seu cognom. S'hi van instal·lar l'any 1497. "Ja veus, aquesta història comença amb una pubilla", li agrada recordar a Llavina. Durant els següents cinc segles, l'hereu sempre serà un home, fet que els ha permès conservar el cognom. "Qüestió de sort", insisteix Llavina, per a qui una de les claus de futur dels masos és que estiguin sempre habitats. I que ho estiguin, per anar bé, integrant diferents generacions, "com tota la vida" a pagès. "Són petites estructures familiars que llavors s'han de saber gestionar", conclou.

I l'espasa d'or?

La casa té una llegenda vinculada a Felip V

Centelles

M.E.

En una de les últimes reformes, els Llavina van trobar, darrere una paret, un singular aiguamans amb una mena de cap de guerrer esculpit. Aprofitant les obres, no es van estar de *gratar* una mica més per si resolien el gran misteri que atresora

el mas: la llegenda de l'espasa d'or. Es tractaria del suposat regal que Josep Llavina i Vila hauria rebut de Felip V per haver-lo ajudat a fugir durant la Guerra de Successió, anècdota que també s'ha recollit al llibre *Arrelats*. La història de la família no ha estat aliena al context polític i social que els ha tocat viure. Llegendes a banda.

Els Buxeda de Ca n'Illa de Molló i els Padrissa de Moià

Molló/Moià Entre les 21 famílies que han quedat recollides en aquest llibre també hi ha els Buxeda de Ca n'Illa, de Molló (de de 1592), i els Padrissa, de Moià (des de 1289). La voluntat dels autors ha estat fer un recull representatiu de tot el territori català. "Hem recorregut milers de quilòmetres per anar-hi a parlar", diuen.